ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

«Ἐγενόμην ἐν Πνεύματι ἐν τῇ Κυριακῇ ἡμέρᾳ καὶ ἤκουσα φωνὴν ὀπίσω μου μεγάλην ὡς σάλπιγγος» (Ἀπ. 1, 10)

Περίοδος Δ΄ - Ἔτος ΙΗ΄ Φλώρινα - ἀριθμ. φύλλου 828	Κυριακὴ πρὸ Χριστοῦ Γεννήσ. (Ματθ. 1,1-25) 23 Δεκεμβρίου 2001	Συντάκτης † ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος Ν. Καντιώτης

Τὸ παρελθὸν

«Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ...»
(Ματθ. 1,1)

ΕΤΣΙ, ἀγαπητοί μου, ἀρχίζει τὸ εὐαγγέλιο. Τὸ εὐαγγέλιο τὸ σημερινὸ εἶνε ἕνας κατάλογος· ληξιαρχικὸς καὶ γενεαλογικός, ποὺ περιέχει σαραντατρία (43) ὀνόματα· τὰ ὀνόματα τῶν προγόνων τοῦ Χριστοῦ.

—Μὰ ἔχει προγόνους ὁ Χριστός;

Ὡς Θεὸς δὲν ἔχει. Ὡς ἄνθρωπος, ποὺ γεννήθηκε ἐδῶ στὸν κόσμο, ἔχει προγόνους κατὰ σάρκα. Καὶ σήμερα, ποὺ εἶνε Κυριακὴ πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως, ἡ Ἐκκλησία μᾶς παρουσιάζει τὰ ὀνόματα τῶν προπατόρων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ σὰν ἀστέρια λάμπουν στὸν οὐρανὸ τῆς παλαιᾶς διαθήκης. Εἶνε ὀνόματα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν.

Πρῶτο ὄνομα καὶ ρίζα ὅλων αὐτῶν τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν τοῦ Χριστοῦ εἶνε ὁ Ἀβραάμ, ποὺ ἔζησε δυὸ χιλιάδες χρόνια πρὸ Χριστοῦ. Ἀπὸ αὐτὸν προῆλθαν ὅλα τὰ ἄλλα ὀνόματα ποὺ ἀκοῦμε σήμερα. Ἀναφέρει πρῶτο τὸν Ἀβραάμ, διότι σ' αὐτὸν δόθηκε ἡ ὑπόσχεσι, ὅτι *«ἐν τῷ σπέρματί του εὐλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη»* (βλ. Γέν. 12,3· 18,18) καὶ ὅτι κάποιος ἀπόγονος τοῦ Ἀβραὰμ θὰ σώσῃ τὴν ἀνθρωπότητα. Καὶ αὐτὴ ἡ ὑπόσχεσι ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ ἔφθασε μέχρι τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἶνε ἀξιοθαύμαστο τὸ ὅτι οἱ Ἑβραῖοι, καὶ μέχρι σήμερα ἀκόμα, διατηροῦν τὴ μνήμη τῶν προγόνων τους.

Τὸ ἁμάρτημά τους ὅμως εἶνε ὅτι, ὅταν ἐκπληρώθηκε ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ καὶ ἦρθε ὁ Χριστός, αὐτοὶ δὲν πίστεψαν. Ἔκλεισαν τὰ μάτια νὰ μὴ δοῦν τὸ Θεῖο Βρέφος. Καὶ πολέμησαν μὲ μανία τὸ Χριστό, καὶ τὸν σταύρωσαν. Γι' αὐτὸ *«τὸ αἷμα αὐτοῦ»* βαρύνει ἐπ' αὐτοὺς *«καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα»* τους (Ματθ. 27,25) μέχρι σήμερα.

Σήμερα λοιπὸν ἀκοῦμε τὸ παρελθὸν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ τὸ παρελθόν τους ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μεγάλα καὶ κορυφαῖα πρόσωπα.

Γιατί τὰ λέμε αὐτά; Διότι θέλουμε νὰ τονίσουμε, ὅτι ὅλοι οἱ λαοὶ ἔχουν ἕνα παρελθόν. Καὶ **τὸ παρελθὸν** εἶνε ἐκεῖνο ποὺ **δίνει ἀξία σὲ ἕνα ἔθνος**. Πές μου τὸ παρελθὸν μιᾶς φυλῆς, γιὰ νὰ σοῦ πῶ ποιά εἶνε ἡ φυλὴ αὐτή.

* * *

Δύο ἔθνη ἔχουν παρελθόν. Πρῶτα εἶνε **ὁ Ἰσραήλ**· ὁ *«περιούσιος λαός»*, ὅπως τὸν ὀνομάζει ἡ Γραφὴ καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος (Ἔξ. 19,5· 23,22· Δευτ. 7,6· 14,2· 26,18· Τίτ. 2,14). Καὶ μετὰ τὸν Ἰσραὴλ περιούσιος λαὸς —δὲν τὸ λέμε ἐμεῖς— εἶνε ἡ Ἑλλάς.

Ἡ Ἑλλὰς ἔχει ἕνα παρελθὸν ἔνδοξο, ποὺ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τὸ λησμονήσουμε. Ποιό εἶνε τὸ παρελθόν μας; Εἶνε πολλά. **Παρελθὸν** εἶνε τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Παρθενών. Παρελθὸν εἶνε ἡ Ἁγια-Σοφιὰ τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Παρελθὸν εἶνε μνημεῖα ἐγκατεσπαρμένα στὴ Μικρὰ Ἀσία μέχρι τὸν Πόντο, ἐκκλησίες καὶ μοναστήρια. Παρελθὸν εἶνε οἱ ἀρχαῖες εἰκόνες. Παρελθὸν εἶνε ἡ βυζαντινή μας μουσική. Παρελθὸν εἶνε τὰ δημοτικά μας τραγούδια. Παρελθὸν εἶνε τὰ κλασσικὰ συγγράμματα, ποὺ ἔγραψαν μεγάλα καὶ ὑπέροχα πνεύματα. Παρελθὸν ἀκόμα εἶνε οἱ μεγάλοι ἄνδρες, διαπρεπεῖς σὲ ὅλες τὶς τέχνες καὶ τὶς ἐπιστῆμες. Ὁποιαδήποτε ἐπιστήμη καὶ ἂν πῇς, πατέρας καὶ θεμελιωτής της εἶνε Ἕλληνας.

Παρελθὸν εἶνε ὅλα αὐτά. Παρελθὸν ἀκόμα, ποὺ διακρίνει τὴ φυλή μας, εἶνε **ἡ γλῶσσα**. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα εἶνε ἄφθαστη. Δὲν τὸ λέμε ἐμεῖς· γλωσσολόγοι ἐπιστήμονες λένε, ὅτι ἡ γλῶσσα ποὺ μπορεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὰ λεπτότερα νοήματα εἶνε ἡ ἑλληνική. Καὶ ἀπόδειξις τὸ τί γίνεται ὅταν παρουσιαστῇ ἕνα καινούργιο πρᾶγμα. Βρέθηκε λ.χ. ἡ συσκευή, ποὺ ἕνας μιλάει ἀπὸ ἕνα μέρος καὶ ἀκούγεται μακριά.

Πῶς νὰ τὴν ὀνομάσουν; Τὴν ὠνόμασαν *τηλέφωνο*. Δυὸ ἀρχαῖες ἑλληνικὲς ῥίζες, *τηλε–* καὶ *φωνή*, ἑνωμένες σὲ μία λέξι· *τηλε–* θὰ πῇ μακριά. Δὲν χρησιμοποίησαν ἄλλη γλῶσσα· τὴν ἑλληνικὴ πῆραν γιὰ νὰ ὀνομάσουν τὸ *τηλέφωνο*. Ὅταν πάλι βρήκανε ἕνα ἄλλο ὄργανο, ποὺ μεταδίδει ἀπὸ μακριὰ τὰ λόγια γραπτῶς στὸ χαρτί, πάλι τὴν ἑλληνικὴ χρησιμοποίησαν· τὸ ὠνόμασαν *τηλέ-γραφο*. Κι ὅταν βρήκανε ἄλλο ὄργανο —ἔλεγε ὁ Κοσμᾶς πρὶν διακόσα χρόνια, ὅτι ἕνα κουτὶ θὰ τρελλάνῃ τὴν ἀνθρωπότητα—, τὸ ὠνόμασαν *τηλε-όρασι*. Βλέπετε τί πλοῦτο ἔχει ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα;

* * *

Ἔχει παρελθὸν ἡ φυλή μας, ἀγαπητοί μου. Ἀλλὰ λέγοντας παρελθὸν πρέπει νὰ ξεκαθαρίσουμε τὰ πράγματα. Διότι ὑπάρχει καὶ παρελθὸν μὲ στοιχεῖα ποὺ ὁ χρόνος τὰ κατεδίκασε. Ἂν πάρουμε κόσκινο, **δὲν μποροῦμε νὰ δεχθοῦμε ὅλο τὸ παρελθὸν ἀνεξετάστως**. Διότι μέσα στὸ παρελθὸν ὑπάρχουν καὶ ἰδέες, συστήματα, ἀπόψεις, προλήψεις, δεισιδαιμονίες καὶ ἔθιμα εἰδωλολατρικά. Μείνανε αὐτὰ σὰν ῥιζίδια. Ἦρθε ὁ Χριστός, καὶ μὲ τὸ σταυρό του ξερρίζωσε τὸ δέντρο τῆς εἰδωλολατρίας, ποὺ δὲ μπόρεσε νὰ ξερριζώσῃ οὔτε Πλάτων οὔτε Ἀριστοτέλης οὔτε ἄλλοι φιλόσοφοι, καὶ στὴ θέσι του φύτευσε τὸ δέντρο τῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ὅπως ὅταν ξερριζώνῃς ἕνα δέντρο μένουν κάτι ῥιζάκια, ἔτσι καὶ ἀπὸ τὸν κορμὸ τῆς εἰδωλολατρίας ἔμειναν μερικὰ ῥιζίδια. Αὐτὰ εἶνε τὰ εἰδωλολατρικὰ ἔθιμα.

Τὰ **εἰδωλολατρικὰ ἔθιμα** τὰ καταδικάζει ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὰ δὲν εἶνε ὑγιὲς παρελθόν· εἶνε ἀπάτη καὶ ψεῦδος. Δὲν τὸ λέω ἐγώ· τὸ λέει ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, οἰκουμενικὲς σύνοδοι, ποὺ ἦρθαν καὶ καταδίκασαν ὄχι μόνο τὸ δέντρο τῆς εἰδωλολατρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ ῥιζίδια αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα ἀκόμη παλεύουμε. Τέτοια εἶνε λ.χ. τὰ κουρμπάνια, τὰ καρναβάλια, τὰ μάγια, καὶ ἄλλα παρόμοια. Τέτοια εἶνε καὶ οἱ φωτιὲς ποὺ ἀνάβουν σὲ ὡρισμένα μέρη τὴ νύχτα πρὸ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων. Εἶνε εἰδωλολατρία. Εἰδικοὶ ἐρευνηταὶ ἀσχολήθηκαν μὲ τὰ ἔθιμα αὐτὰ καὶ διεπίστωσαν τὴν εἰδωλολατρικὴ προέλευσί τους. Αὐτὰ δὲν εἶνε ἡ ὡραία καὶ ὑγιὴς παράδοσι τοῦ γένους μας. Αὐτὰ ὑπενθυμίζουν, ὅτι κάποτε, στὰ χρόνια τῆς εἰδωλολατρίας, μέσ' στὸ σκοτάδι, λατρεύανε τοὺς θεοὺς τοῦ Ὀλύμπου καὶ τοὺς ἑωρτάζανε μὲ φωτιές. Καὶ τὶς πηδοῦσαν τὶς φωτιές· ὑπάρχει κείμενο ποὺ λέει ὅτι τὶς πηδοῦσαν, ὅπως τὶς πηδοῦν τώρα.

Καμμία σχέσι δὲν ἔχουνε μὲ τὸ Χριστὸ οἱ φωτιὲς αὐτές. Ὅσοι ἑορτάζουν ἔτσι, δὲν εἶνε Χριστιανοί. Ἡ Ἕκτη (Στ') Οἰκουμενικὴ Σύνοδος λέει, ὅτι ὅσοι ἀνάβουν φωτιὲς καὶ τὶς πηδοῦν, ὅσοι φωνάζουν, τραγουδοῦν καὶ ὀργιάζουν, εἶνε εἰδωλολάτρες καὶ ἀφορίζονται!

* * *

Ναί, εἶμαι ὑπὲρ τοῦ παρελθόντος καὶ τῶν παραδόσεων. Ἀλλὰ τῶν ὑγιῶν παραδόσεων. Παράδοσις λ.χ. εἶνε ἡ νηστεία, ὁ ἐκκλησιασμός, ἡ ἐξομολόγησι... Αὐτὸ εἶνε τὸ παρελθόν μας, τὸ παρελθὸν τῆς φυλῆς μας. Καὶ **τὰ ἔθνη δὲν ζοῦν χωρὶς παρελθόν**. Ἐγὼ στὸ γραφεῖο μου ἔχω διάφορες εἰκόνες καὶ ζῶ μ' αὐτὲς τὸ παρελθόν. Βλέπω μιὰ εἰκόνα καὶ κλαίω. Ρωτάω πολλοὺς ποὺ μπαίνουν μέσα, ποιός εἶνε σ' αὐτὴ τὴν εἰκόνα; Δὲν τὸν ξέρουν. Δείχνω ἄλλη εἰκόνα. Δὲν τὸν ξέρουν. Αὐτὴ ἦταν ἡ Ἑλλάς. Ἕνας Καποδίστριας, ποὺ βρῆκε τὸ θάνατο ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία· ὑπέροχος ἄνθρωπος καὶ Χριστιανός. Ἕνας Παῦλος Μελᾶς. Πῆγα στὸ σχολεῖο καὶ εἶπα τὰ ὀνόματά τους· δὲν τὰ ξέρανε τὰ παιδιά. Δυστυχισμένη πατρίδα, ποὺ λησμόνησες τὸ ἔνδοξο παρελθόν, τοὺς ἥρωες ποὺ ἔχυσαν τὸ αἷμα τους!...

Ἡ Ἑλλὰς χωρὶς παρελθὸν σβήνει. Στὶς ἡμέρες μας ἔγινε τὸ ἔγκλημα τοῦ αἰῶνος. Μέσα στὴ βουλὴ συμφωνήσανε ὅλα τὰ κόμματα πλὴν ἐλαχίστων καὶ ὁ ὑπουργὸς παιδείας —ἂς μὴν πῶ τὸ ὄνομά του, ἂς μὴ μολύνω τὸν ἄμβωνα—, εἶπε· «Σήμερα κηδεύουμε τὴν καθαρεύουσα ἑλληνικὴ γλῶσσα». Καὶ τὴν ἔθαψαν. Τώρα τὰ παιδιὰ δὲν ξέρουν τίποτε. Ἀγράμματα εἶνε. Ὅπως εἶπε ἕνας ἄλλος ὑπουργός, τὰ παιδιὰ ἔχουν «λεξιπενία», δὲν μποροῦν νὰ ἐκφρασθοῦν. Ἀφήσαμε τὸ παρελθόν. Τώρα πρέπει νὰ πᾶμε στὸ Λονδῖνο καὶ στὴ Βοστώνη καὶ στὴ Νέα Ὑόρκη, γιὰ νὰ μάθουμε ἀρχαῖα ἑλληνικά...

Τὸ παρελθὸν λοιπόν. Τὸ τονίζω· τὰ ἔθνη δὲν ζοῦν χωρὶς παρελθόν. Παρελθὸν ἔχουν καὶ οἱ Τοῦρκοι. Πῆγα στὸ στρατὸ καὶ ρώτησα· τὸ ξέρουν τὸ παρελθόν τους. Ἂν πῇς «Κεμάλ», ὄρθιοι σηκώνονται. Ἐμεῖς τίποτα. Λησμονήσαμε τὰ ἔνδοξα ὀνόματα τῶν ἁγίων καὶ τῶν μαρτύρων τῆς φυλῆς. Καὶ **λαός, ποὺ λησμονεῖ τὸ παρελθόν του, σβήνει**.

Ταῦτα λαλῶ καὶ διαμαρτύρομαι. Καὶ εὔχομαι, τὸ ἔθνος μας νὰ ζήσῃ. Καὶ θὰ ζήσῃ μὲ τὶς ῥίζες του. Οἱ δὲ ῥίζες του εἶνε ἡ ἁγία μας Ἐκκλησία. Ἡ δὲ **ῥίζα τῆς Ἐκκλησίας μας εἶνε ὁ Χριστός**· ὄν, παῖδες Ἑλλήνων, ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

† ἐπίσκοπος Αὐγουστῖνος

Ἀπομαγνητοφωνημένη ὁμιλία. Πρώτη ἐκφώνησις ἐν ναῷ Ἁγίου Παντελεήμονος Φλωρίνης 24-12-1989. Καταγραφὴ καὶ σύντμησις 23-12-2001